Відокремлений структурний підрозділ

«Морський фаховий коледж Херсонської державної морської академії»

Бібліотека

Бібліорепортаж

11 листопада 2022 року: день, коли Херсон повернувся до України

(До дня визволення Херсона ЗСУ від окупації російськими військами)

«Окупація може захопити вулиці, але ніколи не зможе підкорити душу народу, який любить свою землю»

Свобода має особливу ціну для тих, хто пережив окупацію. Херсон – це не просто місто на карті України. Це місто незламних сердець, нескореної волі та людей, які навіть у найтемніші часи не переставали вірити в Україну. Херсон знає ціну кожного мирного ранку під українським прапором.

Тривалість окупації: Місто перебувало під контролем загарбників понад 8 місяців (з березня 2022 року).

Значення: Херсон був єдиним обласним центром України, який війська РФ змогли захопити після повномасштабного вторгнення 24 лютого 2022 року.

Березень 2022: Багатотисячні мирні мітинги херсонців проти окупантів під дулами автоматів.

Цивільний спротив у Херсоні став унікальним явищем, що зламало плани Кремля щодо швидкої асиміляції Півдня України.

Наймасовіший протест відбувся 5 березня 2022 року на площі Свободи. Містяни з українськими прапорами та плакатами скандували окупантам увіч: «Херсон – це Україна!», «Додому!», «Слава ЗСУ!».

Окупанти намагалися залякати людей: стріляли в повітря, застосовували сльозогінний газ та світлошумові гранати, проте мітинги продовжувалися тижнями.

За цей безпрецедентний героїзм 6 березня 2022 року указом Президента Херсону було присвоєно звання «Місто-герой України».

Рух «Жовта Стрічка»: Народження всеукраїнського руху опору саме в Херсоні (розклеювання плакатів, графіті, збір інформації для ЗСУ).

Осінь 2022: Філігранні удари ЗСУ по логістиці ворога (Антонівський міст) та історичний вхід у місто 11 листопада.

Тихий економічний та культурний бойкот

Херсонці до останнього відмовлялися від російських рублів та паспортів, продовжуючи користуватися гривнею навіть тоді, коли окупанти намагалися повністю заблокувати український зв'язок та банківську систему. Вчителі та викладачі відмовлялися працювати за російськими програмами, таємно навчаючи дітей онлайн в українських школах.

Незламність мешканців дозволила зберегти український дух міста, що привело до історичного дня його визволення – 11 листопада 2022 року.

11 листопада 2022 року стало історичною датою для України – цього дня ЗСУ звільнили Херсон від російської окупації. Над містом, що понад вісім місяців жило під терором загарбників, знову замайорів український прапор. Це дата, яка назавжди увійшла в історію України та світу як символ незламності. Сьогодні ми відзначаємо 4-ту річницю з дня, коли український стяг знову

замайорів над єдиним обласним центром, захопленим від початку повномасштабного вторгнення.

Сьогодні, коли війна проти України триває, події перших днів окупації Херсона особливо гостро нагадують про силу українського характеру. Героїзм, стійкість духу та непохитна віра у власну країну дозволили українцям вистояти тоді й продовжувати боротьбу сьогодні, навіть у нерівних і надзвичайно складних обставинах.

Восени 2022 року ЗСУ розпочали контрнаступ на півдні. Вже 9 листопада російський генерал Сергій Суровікін публічно оголосив про «відведення» військ із правобережної частини Херсонщини. Кремль назвав це «маневром», але фактично це було визнанням поразки.

Херсон чекав наших..

Не було впевненості, що наступного дня в місто зайдуть українські військові. Не було гарантії, що російські війська справді відступають. Не було навіть розуміння, чи не готує окупант пастку.

Але щось уже змінилося.

9 листопада російські військові почали руйнувати мости на правобережжі Херсонщини. Українські війська просувалися вперед. Того дня Сили оборони звільнили 12 населених пунктів. Увечері російське командування офіційно заявило про відступ із правого берега Дніпра.

Для російської пропаганди це було «перегрупуванням». Для Херсона – першим сигналом, що окупація може закінчитися.

Хронологія: 9–12 листопада 2022 року

Вранці російські війська почали руйнувати мости на правобережжі Херсонщини, намагаючись сповільнити просування українських сил. За даними

«Української правди», були підірвані, зокрема, Дар'ївський, Тягинський та Нововасилівський мости. Українські військові вже тиснули на російську оборону з кількох напрямків.

Того ж дня Сили оборони звільнили 12 населених пунктів: Дудчани, П'ятихатки, Борозенське, Садок, Безводне, Іщенка, Костромку, Краснолюбецьк, Калинівське, Бобровий Кут, Безіменне та Благодатне.

Увечері командувач російського угруповання Сергій Суровікін заявив про необхідність відвести війська з правого берега Дніпра. Міністр оборони РФ Сергій Шойгу погодився. Російська сторона називала це «маневром» або «перегрупуванням». Українська сторона водночас наголошувала, що не можна передчасно вважати Херсон звільненим: наступ тривав.

Місто ще окуповане, але люди вже починають розуміти: щось змінилося.

10 листопада – Херсон ще окупований, але фронт наближається

Головнокомандувач ЗСУ Валерій Залужний повідомив, що з 1 жовтня українські війська просунулися на Херсонському напрямку до 36,5 км, звільнили 41 населений пункт і повернули контроль над територією площею до 1381 кв. км. Лише протягом попередньої доби війська просунулися приблизно на 7 км на двох напрямках і звільнили 12 населених пунктів.

Водночас Генштаб не підтверджував і не спростовував інформацію про повний відступ російських військ із Херсона. Українські військові продовжували наступальну операцію за власним планом.

для херсонців 10 листопада не був днем перемоги. Це був день очікування, невизначеності й страху. Російські військові ще залишалися в місті та області, а відступ міг бути пасткою.

11 листопада – Херсон повертається до України

Вранці й удень російські війська продовжували відходити на лівий берег Дніпра. Українські підрозділи наближалися до міста.

Водночас у самому Херсоні люди почали виходити на вулиці з українськими прапорами. На площі Свободи з'явилися сотні мешканців.

Близько середини дня почали з'являтися перші підтвердження, що українські військові вже перебувають у Херсоні. На будівлі обласної поліції замайорів український прапор.

Вхід військ відбувався поступово, різні підрозділи заходили з різних напрямків, а паралельно тривали перевірка території, розмінування та пошук російських військових, які могли залишитися в місті. Увечері президент Володимир Зеленський повідомив, що українські оборонці перебувають на підступах до міста, а спеціальні підрозділи вже в Херсоні.

На площі Свободи люди зустрічали українських військових. З'явилися прапори, вигуки «ЗСУ!», обійми, сльози. Пізніше ці кадри стали одним із символів української деокупації.

Херсонці, які залишалися в місті протягом окупації, розповідали, що спочатку навіть не могли повірити у звільнення. Деякі чекали боїв і готувалися ховатися в підвалах, але натомість побачили українських військових.

12 листопада – свобода є, але місто починає відновлення

Наступного дня у звільненому Херсоні вже працювали українські військова адміністрація, СБУ та Національна поліція, почалися стабілізаційні заходи.

Президент повідомив, що Сили оборони встановили контроль уже більш ніж над 60 населеними пунктами Херсонщини.

«Наші!»

11 листопада місто почало виходити назустріч українській армії. На вулицях з'являлися люди з прапорами. На площі Свободи – тією самою, де навесні херсонці виходили на мирні мітинги проти російської окупації, – знову зібралися мешканці.

Перші українські військові почали з'являтися в Херсоні вдень. На будівлі обласної поліції замайорів синьо-жовтий прапор.

Кадри з міста миттєво розлетілися Україною.

Для тих, хто дивився на них з інших міст, це було майже неймовірно: український прапор у Херсоні, українські військові на вулицях, люди, які плачуть, обіймають солдатів і кричать «ЗСУ!».

А для тих, хто прожив 256 днів окупації, це була реальність, якої вони чекали майже дев'ять місяців. Херсонці згадували, що спочатку навіть не вірили у звільнення. Дехто очікував важких боїв і готувався ховатися в підвалах. Натомість у місто прийшли українські військові.

«Наші», – повторювали люди.

Наші.

Не просто військові.

Не просто Збройні сили - «Наші в місті», вітали один одного херсонці. На площі Свободи люди співали, обіймалися, розгортали прапори. Військових зустрічали як рідних.

Це був момент, який увійшов в історію сучасної України.

11 листопада – це не просто дата в календарі. Це день, коли Херсон знову вдихнув повітря свободи, а синьо-жовтий прапор став символом незламної віри та надії. Херсон вистояв, бо його сила – не лише в міцних стінах, а насамперед у людях, які зберегли в серцях Україну.

Є міста, які просто живуть на карті, а є міста, які стають символами незламності. Херсон – саме таке місто. Його історія нагадує нам: навіть після найтемнішої ночі настає світанок, а любов до Батьківщини сильніша за страх.

Херсон повернувся додому, але його історія свободи триває. Пам'ятаймо тих, хто наближав цей день, шануймо тих, хто віддав за нього життя, і бережімо Україну, за яку бореться наш народ.

Фото в яких жива історія звільнення Херсона

Щойно відкриваються двері машини, люди наввипередки кидаються обіймати військових. «Нарешті можна не боятися!», «Я не можу повірити, що бачу наш прапор тут!» – фрази постійно чути від різних перехожих. Фото Getty Images

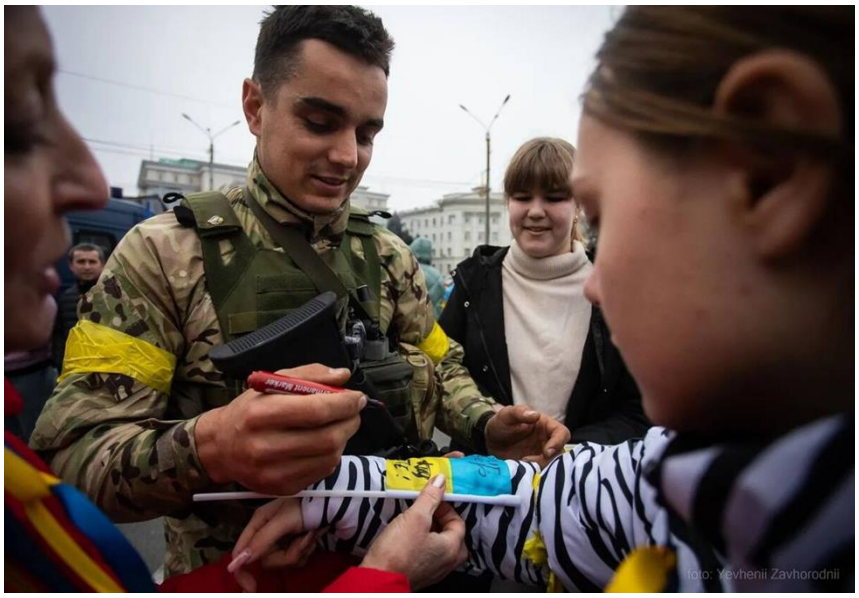

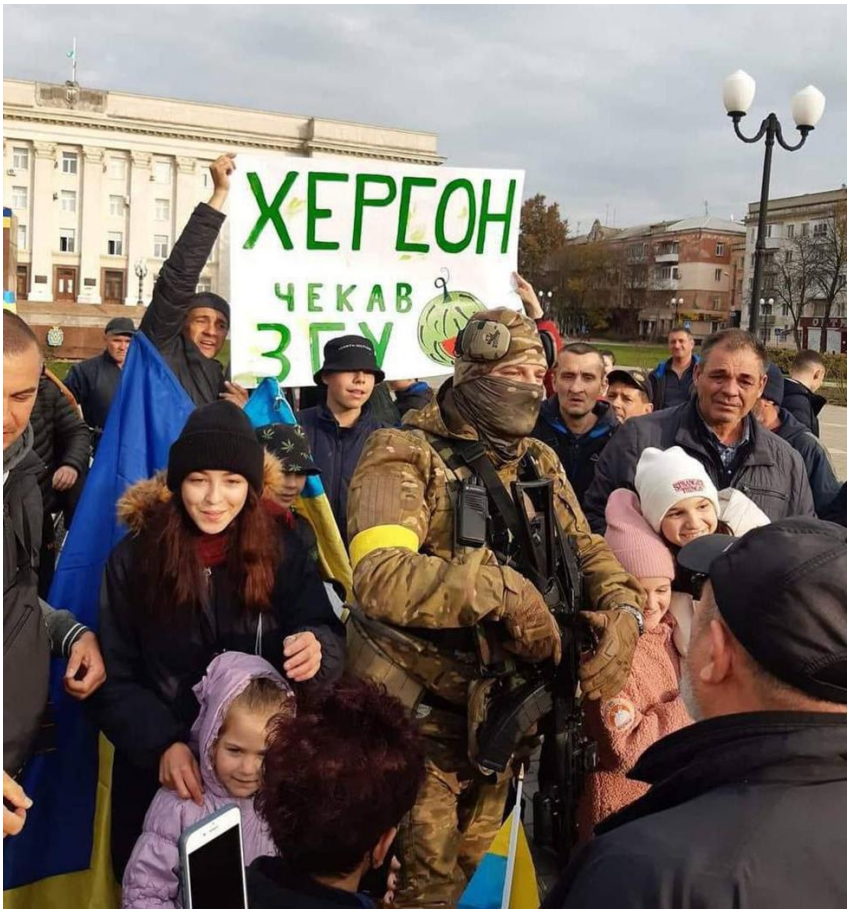

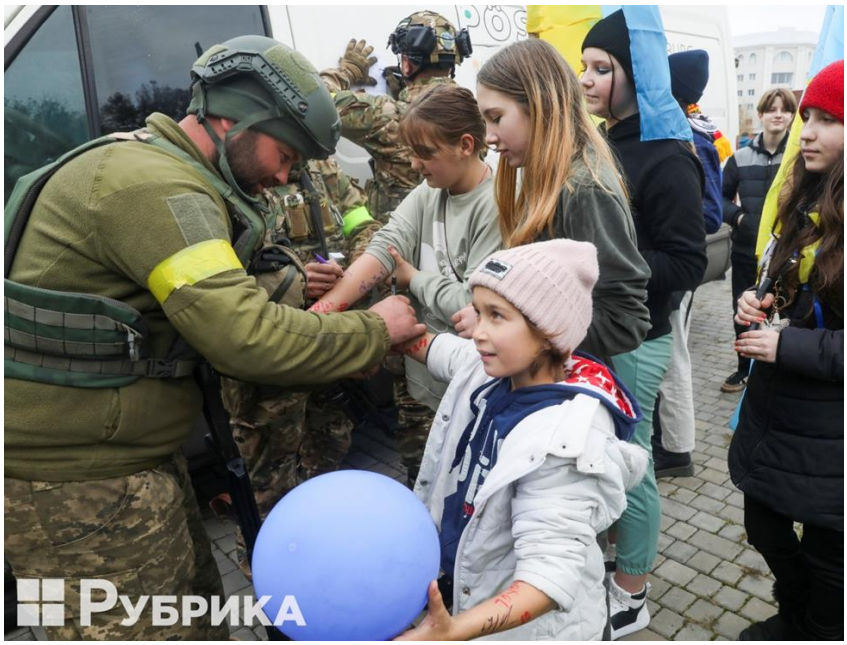

Місцеві діти просили військових ставити автографи просто на руках, коли місце для підписів на їхніх прапорах вже закінчилось

Херсонський вокзал зустрічає перший український потяг

Репортаж з бібліотечних барикад пам'яті завершується, але історія боротьби триває. Чотири роки волі Херсона нагадують нам: жодна окупація не є вічною, коли народ стоїть за своє.

Читайте, пам'ятайте та підтримуйте тих, хто тримає південний форпост України! Слава Україні!

09.11.2026 р.

Укладачі: Ганна ПРОКОПЧУК, завідувачка бібліотеки
Інна ГОРОХОВСЬКА, бібліотекар
Лідія Писанець, адміністратор бази даних